

# UIT HET LEVEN VAN TIST VERHAEGEN

door Roger Van Kerkhoven

(deel 2)

## De inval van de Fransen

Ik ben Tist Vanhocht gaan bezoeken en ik ben vershoten. Hij zag er niet goed uit. Zijne zoon Guiliam vroeg of dat ik bij hem niet kon werken. Hij had iemand nodig om de ketel van de brouwerij te stoken en in den hof te werken. Onze va en ons moe waren direct akkoord. Een paar stuivers per dag meer en een mond minder aan tafel maakten veel verschil.

Drie weken na mijn eerste werkdag stierf Tist Vanhocht. Hij werd begraven op den derde oktober. Die dag zal ik ook nooit vergeten. Zelfs in Mechelen heb ik nog nooit zoveel koetsen tegelijk gezien. De processie was zolang van aan de brouwerij tot aan de kerk. De gilde ging voorop met twee trommelaars achter het kruis dat ik mocht dragen. De prachtige eiken kist stond op de lijkwagen. Pachter Philip Tersago had zijn 4 paarden ingespannen om de wagen te trekken. Hij werd begeleid door de meier en de schepenen die elk een flambeeuw droegen. Pastoor De Ceuleneer ging voor de familie. Tist kreeg een begrafenis in de kerk. Hij zou zijn graf in de kerk gekregen hebben indien die zotte keizer Jozef dat niet verboden had. Nu werd hij begraven op het kerkhof, aan de kant van het straatje. In plaats van een zerk in de vloer, zou hij een stenen graf krijgen op het kerkhof.

't Was veertien dagen na Alderheiligen toen de eerste Fransen onze parochie binnenvielen. De kolonel Frenchville ging bij meier Verstraeten binnen. Zijn 700 soldaten moesten bij boeren en pachters ingekwartierd worden. In de pastorie gingen ze 20 flessen wijn opeisen. Bakker Devos en de nieuwe bakker Van Nieuwenhoven moesten zoveel mogelijk broden bakken.

Bij ons hebben geen soldaten geslapen. Bij die van de schatter, in den Arent, bij Nele Op De Beeck wel. Bij pachter Van Asbroek lagen 5 soldaten. Ze sliepen in de schuur. Ik heb horen zeggen dat de kolonel bij onze meier, notaris Verstraeten heeft geslapen.

Mechelen werd verdedigd door kolonel Kinski. Frenchville had een vrijgeleide en een trompetter naar Mechelen gestuurd om te onderhandelen maar ze werden op schoten onthaald. Daarom wachtte kolonel Frenchville tot er versterking kwam.

We konden niet naar de zaterdagse markt want de Brusselpoort was afgestopt met mest. Na een paar kanonballen liepen de Oostenrijker op de vlucht en riepen de Mechelaars "Vive la nation".

Lewie Cantignieu onze geuur uit den Arent dat was eigenlijk ne Fransman. Die kon alles verstaan wat de soldaten vertelden. Hij zei dat de Mechelaars "leve het land" riepen. Waarom ze dat riepen dat verstond ik niet.

Twee dagen later reed generaal Dumourier hier over de Steenweg. Lewie kon lezen wat er op een van de koetsen geschilderd was "guerre aux châteaux, paix aux chaumières". Maar ze sliepen liever in een kasteel dan in een lemen kot.

Bij Vanhocht hoorde ik vertellen dat onze notaris geen meier meer was, het conseil werd afgeschaft. Op tweede kerstdag werden er verkiezingen gehouden in de kerk. Iedereen mocht zich kandidaat stellen. Eerst had de pastoor het verboden maar daarna, om geen miserie te hebben, gaf hij toe. Het volk, heel de parochie mocht naar de kerk komen om te stemmen. Van op de Brug is er geen ene gegaan. Onze Rik wilde gaarne maar hij mocht niet van onze va. Daarmee weet ik niet goed hoe het allemaal is gegaan. Dat Rik De Keyser gekozen werd als representant van het volk van Semp, daar verschoot niemand van. Sinds dat hij kapitein van de compagnie was geweest, wilde hij overal baas spelen. Hij moest achter de communiebank gaan staan en trouw zweren aan het volk en aan de wetten. Veel plezier heeft Rik daar niet aan beleefd. Daags voor nieuwjaar verdwenen de Fransen even rap dan ze gekomen waren. Notaris Verstraeten was opnieuw meier en Rik terug schepene.

## Vrijheid gelijkheid of de dood

Het moet in de mode geweest zijn want ook de teruggekeerde Oostenrijkers spraken over vrijheid en gelijkheid. Zij werden als bevrijders in Brussel ontvangen. De dullen of Vonckisten kregen het te verduren omdat zij met de Fransen mee gedaan hadden. Op de zaterdagmarkt in Mechelen werden spotliedjes gezongen en verzekens voorgedragen. Ik heb zo een briefke gekocht voor twee stuivers. Ik probeerde mee te zingen maar het voozeke ben ik vergeten.

De zomer van 1794 was heel goed begonnen. Reeds van in mei was het warm geweest. In juni werd het heet, een hitte die tot in juli voortduurde. In de kermisweek heb ik onze keizer Frans II voorbij ons zien rijden. Hij was op weg naar het hospitaal in Vilvoorde. De koets reed snel. Door het vensterke van de koets zag ik hem zitten. Hij droeg een blauwe jas en hij had een witte pruik op.

De oogst was iets vroeger rijp dan andere jaren. Begin juli werd het eerste graan gepikt. Precies in de eerste oogstweek kwamen vele soldaten door onze parochie. De volgende week, op zaterdag 12 juli vielen de Franse troepen onze parochie binnen. Wij waren aan 't pikken op 't Voorlaeken. Het was zo heet dat wij na de noon een uur of twee binnen gebleven waren. Er stond maar weinig water in de Zenne. Onze va en onze Rik pikten, ik moest binden. Ons moe was thuis gebleven, ze kon niet goed tegen de warmte. Ze kwam de schoofzak brengen en daarna kwam ze mij helpen. We zouden 's avonds blijven doorwerken want van die hitte moest er een onweer

komen.

Niet lang nadat het Angelus geklept had, hoorden we geroep en getier in het dorp. En niet lang daarna zagen we wagens en soldaten op de Steenweg. 't Waren geen Oostenrijkers, het waren Fransen. Ze kwamen den dijk opgereden. Niemand werkte nog voort. de soldaten maakte hun bivak klaar in de beemden langs de Zenne. We laadden de kruiwagens vol om zoveel mogelijk bus-sels mee naar huis te nemen. Op de Brug stond iedereen op 't straat. Een officier kwam met een tonnetje bier uit den Arent.

's Anderendaags, na de hoogmis, hoorden we vertel-len, dat de soldaten veel flessen wijn hadden meegenomen uit de wijnkelder van de pastoor. Ik spoedde mij naar den Hert. Guiliam Vanhocht vertelde dat de soldaten de bierkar hadden opgeëist en volgeladen met tonnen bier. Voor ik naar het Lof ging, liep ik naar ons veld. Ik kon de bivakken van de soldaten zien staan. Ze hadden vuren gemaakt waarop ze soep kookten, ze rook niet slecht. De officieren legerden in de herberg het Waterke bij den Timmermans. Tegen den avond kwamen er een paar sol-daten in onze stal kijken om te zien of we een paard had-den. Dat hadden we niet. Ons moe heeft hun kruikje met melk gevuld en dan gingen ze weg. De officieren hadden

bij onze notaris een brief afgegeven waarop stond wat de parochie moest leveren. Er was al zoveel werk in de oogsttijd en nu moesten de boeren nog voor de Fransen werken ook. Rik De Keyser deed niet anders dan rondrij-den om de Fransen hun goesting te geven. Maar alle boe-ren zagen hem niet graag komen. De belofte dat later alles zou vergoed worden kon hen niet sussen. Als ze hem za-gen komen lieten ze den hond los. Maar ja we zaten er-mee en daar was niets meer aan te veranderen. De Fran-sen waren baas. In september 1794 hebben Rik Dé Key-ser en Gilliam Vanhocht heel de parochie rond geweest om alles op de boerderijen op te schrijven. Bij ons is hij efkens blijven zitten. 't Was op een avond en ik was thuis. Onze twee koeien en ons varken kwamen in de lijst te staan. Onze va moest zijne naam eronder schrij-ven. Ik wilde dat doen maar ik mocht niet. Hij zette er een kruis onder zoals bijna alle boeren.

Tegen Alderheiligen hing er een biljet op de poort van de kerk:

VRYHEID GELYKHEID OF DE DOOD

(wordt vervolgd)